

Trăiască 23 August, marea sărbătoare națională a poporului nostru, ziua eliberării României de sub jugul fascist!

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VA!

GAZETA LITERARĂ

Anul III, nr. 34 (128) - joi 23 august 1956

ORGAN SĂPTĂMINAL AL UNIUNII SCRITORILOR DIN R.P.R.

6 pagini 50 bani

Marea noastră sărbătoare

Împreună cu întreg poporul muncitor, noi, scriitorii din Republica Populară Română, întâmpinăm cu bucurie cea de a douăzeci și a nouă aniversare a eliberării patriei noastre de sub jugul fascist, eliberare obținută grație glorioaselor armate sovietice ca și luptele duse de forțele patriotice sub conducerea Partidului Comunist Român.

Intr-un răstimp istoric scurt, literatura nouă a României populare a câștigat nu numai adevărată înflăcărată și liber consimțită a majorității zdrobitoare a scriitorilor noștri, dar a dovedit prin viabilitatea marelui număr de lucrări apărute în acești ani, forța ei, legătura ei neînlocuibilă cu poporul. Dragostea cu care cele mai bune opere literare au fost și sînt primite în acești ani de către milioanele de cititori din patria noastră, prețuirea de care literatura noastră nouă se bucură în străinătate, arată limpede importanța rol social pe care ea îl joacă nu numai în dezvoltarea împetușă și fără precedent a culturii românești, dar și rolul însemnat, activ pe care ea îl îndeplinește în relațiile culturale internaționale. În opera de dezvoltare a prieteniei între popoare, în lupta generoasă pentru apărarea marilor bunuri ale umanității, pentru apărarea păcii în întreaga lume.

Legată adine și indisolubil de cele mai nobile tradiții ale literaturii românești, înarmată fiind cu ideile marxism-leninismului, mișcarea literară promovată de la eliberare încoace se remarcă prin atașamentul ei profund la cauza poporului constructor al socialismului, prin urzirea ei forță mobilizatoare și educativă, prin umanismul ei generos, profund și prin bogăția de idei, caracteristici ce sînt proprii numai unei literaturi cu adevărat liberă, numai unei literaturi legate prin toate fibrele ei de marile idealuri ale poporului.

Toate acestea ar fi fost cu neputință de realizat în condițiile viroase ale orindirii burghezo-moșierii, din banțirile căreia ne-am eliberat la 23 August 1944. Toate acestea ar fi fost cu neputință de îndeplinit fără condițiile minunate, create de către regimul democratic-popular, condiții materiale, morale și spirituale de o covârșitoare însemnătate, condiții care au realizat un nou și generos climat cultural românesc. Ne gândim la casele de creație, la instituția „Fondului Literar” încă neînălțată în dramatica istorie a vieții literare românești; ne gândim în primul rînd la lupta incununa de succes pentru lichidarea neînțeleptei de carte, așadar la lupta pentru lărgirea masivă a numărului de cititori, la interesarea marelui largi de cititori în dezvoltarea ascendentă a culturii noastre naționale. Ne gândim la influența hotărîtoare pe care o are în creșterea împetușă a literaturii românești, însușirea de către scriitorii ideilor marxism-leninismului, poziția lor activă, militantă, în realizarea unei literaturi noi realist-socialiste.

De pe această poziție militantă scriitorii noștri au dat în anii puterii populare, opere valoroase cum sînt: „Mitra Cooor” și „Nicoară Potcoavă” de Mihail Sadoveanu, „Descului” de Zaharia Stancu, „Un om între oameni” de Camil Petrescu, povestirile și evocările lui E. Camilari, cele două „cronici” ale lui Petru Dumitriu, „Pasărea furtunii” de același scriitor, „Moromeții” de Marin Preda, „Baragan” de V. Em. Galan, reportajele lui Geo Bogza, „Sîrăniul” de Titus Popovici, „In orașul de pe Mureș”

și „A venit un om” de Francisc Munteanu schițele și povestirile lui Ștefan Andruș, poeziile maestrului Tudor Arghezi, Mihail Bălcăș, Demostrian Botez, Eugen Jheoblean, Maria Bănuș, Miha Dragomir, Victor Tălbure, Veronica Porumbacu, Căcerme Theodorescu, A. E. Bacosky, Al. Andriș, Aurel Rău, A. Gărgăș, N. Lăbiș, Doina Sălișan, piesele de teatru ale lui Aurel Baranga, M. Davidoglu, Lucia Dumetrescu, Herța Lovinescu, Ana Novac, ș. a.

Chiar și numai trecerea sumară în revistă a celor mai valoroase lucrări apărute de la eliberare încoace ar necesita un spațiu respectabil, lăsa bogată a scriitorilor și operelor lor dovedind singură proporțiile impunătoare ale mișcării noastre literare contemporane. Pentru prima oară în

GAZETA LITERARĂ

(Continuare în pag. 6-8)

ȘTEFAN CONSTANTINESCU

Glorie Armatei Socialiste

Insemnările unui croniear dramatic (I)

Cu privire la drumul dramaturgiei noastre

Este greu să se scrie o istorie literară a ultimilor doisprezece ani, însă noi am avea neapărat nevoie de câteva istorii literare ale acestui răstimp, în care dificultățile să fie rezolvate pe calea consilierii și colaborării unui număr de opinii științifice călăuzite de aceeași pasiune pentru adevăr. Cu toate că ne aflăm abia în prima parte a deceniului doi din istoria literaturii noastre noi, cercetătorul poate distinge o linie evolutivă deosebit de netă. Posajul literaturii noastre libere înflăcărată un relief bogat și variat în fața căreia se cuvine să urmărim cu emoție urcușul către noi frumuseți.

O etapă firească spre dobîndirea primelor lucrări de istoria literaturii de după 23 August 1944 ar putea fi întocmirea unor monografii pe genuri și specii literare. Cercetarea evoluției romanului, a drumului unitor realizat de reportajul literar, o analiză atentă a dezvoltării trăsăturilor noi ale liricii, discutarea competenței și pasionată a căilor parcurse de critica literară, vor da metodelor noi și siguranță operelor de valoare care a noilor creații, a ultimelor apariții literare dramatice înflăcărate, la rîndul ei, un material vast și interesant care astăzi să fie valorificat. Ca și celelalte genuri, dramaturgia a depășit perioada începuturilor, în care abordarea tematicii noi putea să seze insuficiența artistică a unor lucrări. S-au scris de mult prima piesă despre muncitorii, prima dramă închinată colectivității, prima comedie despre burocratizare, prima lucrare care aducea pe scenă frezământul șancierilor de construcție. Istoricul literar va acorda prețuirea cuvenită acestor acumulări de început, pentru a se afla — mai apoi — în fața problemelor pasionate ale unei dramaturgii vii care își precizează contururile noi, inedite, revelatoare.

Incontestabil, cea mai de seamă din aceste probleme rămîne realizarea figurii omului nou pe scenă, a propierii teletă, pas după pas, de tîmțului sufleteș al acestui om, e-roul central al pieselor noastre. Există

și desigur o evoluție dramatică a profunzorii tipului acestui erou de-a lungul anilor, o evoluție explicabilă dar încă nu îndestul explicată. Ne așămăm aci în fața unei ample teme de studiu care merită întreaga noastră atenție. Să schițăm de astă dată câteva idei care ni se par însemnate la o înnoire în revistă a clasificărilor noastre parcurse de noua noastră dramaturgie. Nu este greu de presupus că pentru a facilita urcarea pe scenă a omului epocii noastre, autorul dramatic trebuie să pornească în căutarea lui. Nu trebuie să înțelegem că asemenea oameni, reprezentativi pentru spiritul erei construcției socialismului, au fost scumpe la vedere. După cum se știe, viciorile regimului nostru au fost obținute prin eforturile masei, iar omul nou s-a format tocmai în viltoarea acestei lupte, aprime și înordate. Și totuși nu era simplu să pătrunzi în simțirea arderilor interioare. În chimia complexă a sentimentelor unor oameni care trăiau și trăiesc istoria ei încearcă clipă-căpăci adevărată de fericire. Bineînțeles, autorul trebuie să parească ei însuși cu linișta sa înțelegem acest marș dramatic. El trebuie nu numai să se afle în vacarmul străzii, dar să și distingă în noianul de zgomote muzica nouă, fascinată care trăsmăiește simțămînt și gânduri zguduitoare.

Oricît ar părea de curios la prima vedere, omul nou a apărut pe scenă — în primul an de după eliberare — prin intermediul unor precursori. Pînă a găsi căile potrivite pentru dezlegarea scenică a frămîn-

țării cu totul noi ale timpului nostru, dramaturgii și-au formulat întrebările unor personaje mai vechi, dar nu vetuste. Întrebările se refereau, firește, la conduita omului în fața marilor comandamente sociale, iar eroii în postume de epocă așteptau cu multă grijă întocmirea răspunsuri, a căror actualitate nu se putea contesta. Bineînțeles, adeseori aceste răspunsuri îmbrășisau atît de larg problemele înțit n-aveam cum să se apropie de substanța lor. Dar în câteva rînduri, pledoaria autorului s-a însoțit cu complexitatea revelatoare a eroilor. În „Bălcășu” de Camil Petrescu s-a creat un remarcabil erou revoluționar care, menținîndu-se cu strănicie în limitele documentare ale momentului 1848, a fost pus în fața unei problematice cu resorturi evidente în contemporaneitate. Trăsăturile morale ale personajului, angajarea sa necondiționată în luptă, au apărut în această dramă istorică ca rezultate ale unui dramatic proces sufleteș, ale unei dezbateri interioare care erau cunoscute și spectatorilor. Într-o altă lucrare, „Anzelo” al lui Al. Kirilăscu, înflăcărat în recentul volum antologic al scriitorului, ca ultimă parte a unei trilogii a Renașterii, drama „Michel Anzelo” nu se îndreaptă decît în construirea fațetei istorice cu „Borgia” și seamănă numai intrucitura cu „Nunții din Perugia”. Autorul a deșinat, de fapt, în „Michel Anzelo” materialul cronicii colorate a unor

vrempi apuse subtilizîndu-l într-un poem închinat artistului-cetățean. Se urmărea aci — ca și în alte lucrări dramatice ale acestor ani de noi orientări — obținerea unui erou de o asemănare izbitoră cu cerințele revoluției noastre. Un predecesor al eroilor timpului nostru, trăind într-o epocă apropiată, este și Lavrentie „omul din Ceatal”. O anchetare atentă a datelor morale ale acestui personaj, uitat fără motiv, ar desluși, desigur în embrion, însușirile și problematica înfăptuitorilor revoluției socialiste. Eliminîndu-se zgura pitorescului mistice, din prima piesă a lui Mihail Davidoglu, se poate descoperi un excelent material dramatic, cu elemente întru totul remarcabile.

Cînd unele dintre aceste piese, de factură pasopistă, erau jucate cu succes pe scenele teatrelor, prin 1949 — 1950, au și apărut primele lucrări despre imediata actualitate. Omul nou încea să își imprumule gîndurile unor strămoși de prestigiu. Îndreptîndu-se singur către magica actualitate a scindurii scenei pentru a și le rostii cu vorbele sale, Anton Vadu din „Cumpăna”, Anton Nastai din „Minerii”, savanții chimiști din „Iarbă rea”, Neagu Neagu din „Ziua cea mare”. Eroii acestor, cei mai mulți cu totul necunoscuți dramaturgilor și istoricii noastre literare, au fost primii cu căldură și ascultați cu apînărie. Ei au făcut erou grea de pionierat, dar suflarea lor era scurată, țipătul puțnic și sufletul dăltăit otova, fără fibre și fără complicații.

V. Mindra

(Continuare în pag. 4-6)

PĂMÎNTUL

Ți-am dăruit, copile, pămîntul devastat,
Așa cum îl scăparăm din ghiră căpăună,
Să naști pe el nu raiul ci un puternic slat
Uman, puțînd să-nfrunte, la greu, orice furtună.

Pe statul ăsta poate zidi-vei paradisul,
Căci nu-l avem doar gata cînd l-am visat iniții
Dar ca să vezi așea cu ochii proprii visul,
Doar să-l ștepti n-ajunge, nicî numai să-l mîngii.

Pornește-n zori de sînă cu mîncei suflecate
La treabă, ca oșteanul cu arma la ațac.
Vei scoate din țărînă metale și bucate,
Căci fără-acestea raiul nu face un pitac.

Pămîntu-l bun, e rodnic și are coapsa grasă,
De douăzeci de veacuri lucrăm să-l facem țară,
Și ca să-l fie miezul și brazda lui mănoasă,
Noi l-am udat cu sânge și l-am uscat în pară.

Mihail Beniuc

Sentința de la Karlsruhe

Ziarele noastre au publicat săptămîna trecută o telegramă din Berlin în care, între altele, se spune că „Tribunalul constituțional federal din Karlsruhe a pronunțat sentința de interdicție a Partidului Comunist din Germania”.

Tot săptămîna trecută într-o altă telegramă din sursă germană se preciza că Schroeder, ministrul Afacerilor Interne, își va întrerupe concediul „pentru a conduce de la Bonn aplicarea primelor măsuri împotriva Partidului Comunist din Germania”.

Dat fiind faptul că de ani de zile în Republica Federală Germană procesele intentate frunțărilor Partidului Comunist German sub fel de fel de pretexte se sînt lanț, sentința de la Karlsruhe nu a surprins pe nimeni. Dar nu este înțita oricînd află din ziare că într-o țară sau alta de pe suprafața globului pămîntesc un tribunal sau un guvern au hotărît, printr-o sentință sau printr-o decizie, să desființeze un partid comunist. Este adevărat însă că a trecut destul timp de cînd nu am mai înținit prin ziare asemenea știri. Timpurile, în ciuda celor ce ar voi să le fiind pe loc, în lanțuri, s-au noi schimbat. Ba, încă în așa măsură, că lumea arată alfel la față de cum ar-

ta abia acum un deceniu și ceva. Unele țări socialiste a ieșit triumfătoare din cel de al doilea război mondial, al cărui principal fel trimbat pretutinduri era tocmai distrugerea Uniunii Sovietice, nimicirea socialismului, împiedicarea construirii comunismului. Prestigiul în lume al Uniunii Sovietice este astăzi considerabil. Oceanul de sase state de milioane de oameni ai Chinei construiește socialismul. Multe alte țări din Europa și Asia sînt cîștigate de socialism, construiesc socialismul. Evenimente recente au dovedit încă o dată că nici o putere din lume nu poate opri cursul istoriei, că nici o putere din lume nu poate opri omeneia în drumul ei spre progres, spre socialism și comunism, spre fericire.

Acasta au înțeles-o, de voie de nevoie, pînă și cercurile cele mai reacționare. Au înțeles-o și germanii. Republica Democrată Germană pune temelile socialismului. Poporul german merge spre socialism condus de Partidul marxist-leninist al clasei muncitoare germane. Dincolo de frontiera neîncercată, din spre Apus, care țale în două țări germanilor, masele muncitoare, fărîmînea, intelectualitatea progresistă luptă loială pentru unificarea Germaniei pe calea pașnică a tratativelor, luptă împotriva militarizării Germaniei occidentale, luptă împotriva pregătirilor de război pe care le intensifică, în vîdui lumii, guvernul de la Bonn.

Se pare însă că ceea ce a înțeles a-proape toată lumea, nu poate înțelega guvernul de la Bonn. Cancelarul Adenauer și colaboratorii săi cred încă, în pofta oricărei evidențe, că amenințarea cu războiul, dacă nu chiar războiul însuși, mai pot da astăzi roade, că măsuri de ordin administrativ pot opri în loc progresul, că sentința unui tribunal federal și măsurile de reprimare împotriva comunistilor germani — măsuri pe care le va conduce personal domnul Schroeder, ministrul de Interne de la Bonn — pot nimici Partidul Comunist German.

Dacă aruncăm o privire în trecut — și ne mărginim numai la mezoaurii germane — vedem că prin 1933 marea industrie germană, în aplauzete burghezie germane, l-a adus la putere pe Adolf Hitler. Unul din primele acte de guvernămînt ale hitleristilor a fost scoaterea în afara de lege a Partidului Comunist German. Burghezia germană atunci, a fost de acord cu această măsură. Comunistii au fost, unii prinși și împușcați, alții schingiuși și aruncați în temnițe sau la-

Zaharia Stancu

(Continuare în pag. 4-6)

COLBUL DE AUR

În carnetul scriitorului e un întreg bazar de note ardoile: un cîmp de conversație o vorbă de duh auzită, o ciudățenie lexicală, o asociație fortuită de idei, o rimă rară, un vîitor poem în șase cînturi rezumat în trei cuvinte, de-a calma cu adrese și numere de telefon, cu extrase din mersul trenurilor și din programul radio... Cred că și eu am acoperit mai de fiie și fășoare cu asemenea fugare notații merite a redăștarea în conștiință o impresie, o trăire, de a constitui un punct de plecare pentru creația viitoare. Tefeleonele și mersul trenurilor mi-au stîruit unora, programul radio și unele adrese de asemenea, dar mîndrișesc că celelalte însemnări nu m-au fost nicicînd de folos, că le rădășesc cu un ochi străn și așteptatul ghes dat inspirației nu se produce. Adevăratul carnet al scriitorului sădăștăiește în mîntea și în inima lui, amintirea ce mai mult se încurcă în repere decît se orientează printre ele, creația — mă refer la cea lirică — este un act unitor, organic, pentru care fisierul este un balast și derulantul ieroglife imi par înscrise pe o lespede, pînă nu peste trecut, ci peste viitor... De admintiri această îndelungă de a surprinde și fixa viața mnemotehnic este foarte asemănătoare cu ceea ce amadorul de fisieri, care înțepeți pe fundul cutiții de carton, îl pot vorbi despre orice, în afara de zborul lor, de frezământul care-l însușește, și pe care nu-l poate trezi nici o evocare. Din fericire colecționarul cel mai pătimaș lasă pară într-adins să-i soape exemplarele cele mai neobișnuite, ca să nu lescuture de pe aripi colbul de aur. El știe că se tor întoarce cîndva, mai încercare de potenul rădăcîr prin spațiu și prin erem.

August 1944. Mi-am petrecut vara la țară, într-un săluc din preajma Bucureștilor. Nu, nu sînt în vacanță. Sînt „dat la fund” din ordinul partidului, rupt de orice legătură care ar putea primejdui tovarășii, după ce — ieșit de la Siguranță — rămăsesem „cu codiță”, adică adulmec de copoi care se perindaseră de-a lungul anchetei pe lîngă mine. Am venit noaptea, fără să văd salul, nu cunosc nimic din tot ce e în jurul odășii în care stau (de aproape trei luni), nici măcar copilașii gazdei ale căror glasuri imi ajung vîltoite, de peste sălăța care mă desparte de odăia părinților, copiii nu știu ce sînt acolo. În odăia din față, odăia de „masafiri”. Ar putea vorbi prin vecini... Încăperea mea are două geamuri mari la stradă, geamuri joase pînă aproape de dușumea, mușcind de bordura trotuarului. Două imense geamuri, fără perdele. Nu auseseră perdele cînd am fost adus acolo și, admintînd că ar fi avut cu ce le țigui, Cristodorescu s-a

știt să acopere geamurile: lucrul ar fi bălul la ochi atunci în marea străbăta a oamenilor de la țară. Nici „camuflaj” nu avea de ce să facă, înătră vorbă a războiului, că doar se știa că nu șade nimeni în odăia din față. Ne-am chibzuit noi și am hotărît ca așa să rămînd. Eram ascuns și totuși ca în mijlocul ulișii!

Zile de iunie, de iulie, de august, zile lungi de cîte cincisprezece ceasuri; scurte și agitate ore de somn, în rarele nopți cînd nu erau bombardamente.

Tovarășul la care făceam era șofer pe un autotur al S.T.B.-ului. De acolo, din Tudor Vladimirescu, pînă la depoul din cealaltă parte a orașului, mergeam, firește, pe jos, cu ceaș și îmbrățate. Mă trezea cu mult înainte de treizece zori. Mă trezea cu coborînd de pe sofaa desfundată, mă culcam alături, în spațiu îngust cît un ighiab, dintre perete și canapeaua abia trasă de la el. Era singurul loc, singura poziție în care nu puteam fi văzut de afară. Trebia să stau aproape nemiscat, și mă întorc cu multă precauție. De jumai, nici vorbă. De cîtu, foarte

lăziera orașului se încingeau, la dusul și întorsul așgășelor stolarii argintii, duclari scurte dar de o violență mearu crescîndă... Cum aș putea uita simțămîntul umilitor de animal încoțit, atunci cînd, toată lumea pîlîd în adăposturile de pe cîmp, rămăneam singur, înnebunit în căsuța care troznea din toate incheieturile, așteptînd să mi se prăbușească acoperișul în cap, încoțabil să „jau act” de instinctul care m-ar fi imboldit să mă păzesc, la clișiva metri mai încolo... Raționamentele bătrînilui cărturar ce eram, argumentele școlnicului-marxist ce începam să fiu, se spulberau în fața chemărilor primitive: juți! aici ești mai primejdul decît oriunde... Feri în lături!

Și începea o nouă zi. Pe sub sofa, țesite de mușca ei, puteam vedea partea de jos a geamurilor; și ce se petrecea dincolo de ele, pret de vreo trei palme înălțime... Începusem să cunosc trecătorii, după umbrel, după încălțămînt, după manșeta zărețului a pantalonului, după culoarea șterșă a julețelor de stambă țefînd... Încățasem să recunosc și pe cei desculți, mai ales copiii care erau în vacanță și se jucau în drum... Pe cei mai mărungi îi puteam vedea pe de-a întregul, pe cei mai rădășii pînă la bri ori pînă la genunchi... Era printre ei și o fetiță, cu un pelec mare albastru pe rochia albă, prea lungă pentru unii ei. I-am udat într-o zi și chîm. Sîntea culcată, pe caldarim, de cealaltă parte a străzii. Nu, nu era din joacă, l-am udat și blaza, cu un pelec mare roșu — pe care nu-l cususe mama.

Carnetul scriitorului

aneroie. Lunie, iulie, august 1944 — am zisat acolo vise pentru o mie de ani de poezie... La cîteva ceasuri odată, tovarășa Maria își lăsa copiii și gospodăria și țesea să facă post fix în fața geamurilor. Atunci mă puteam ridică, imi dezmoșeam oastele, rezemat în ungherul făcut de latura ferestrelor cu zidul de către curte. Ori zăbur în mica fîșie de perete, între cele două geamuri. Trăgeam cu lăcomie cîteva fumuri de țigare, trebuia să-mi reiau raița de lîngă zid. La alte ceasuri din zi erau trimși în stradă copiii ca să mă pot strecura prin casa-cogon, acolo unde bănușii... Înduram, mai mult cu umor decît cu stoicism această stare de lucruri, mîhnit mai ales de bălăia de cap pe care eram necoțit să o dau gazdelor, pe deasupra îngrijorării fetei în care trăiam. Tirziu seara, răsușam pușin sub un zarzăr — mi se spusese că e un zarzăr — sînd de vorbă cu Cristodorescu... Imi rețila, pe de rost, pasaje întregi din presa burgheză, uneri din materialul clandestin al partidului. Fumam „figară de la figară”, una el, una eu, schimbînd lucrurile, fără a scăpura un chibrit. Era „singur” în curte.

La mal pușin de un kilometru, într-o pădurice, un plic de tunuri antierele ne împina zborul autoanelor, barîndu-le drumul către Cealaltă. Acolo,

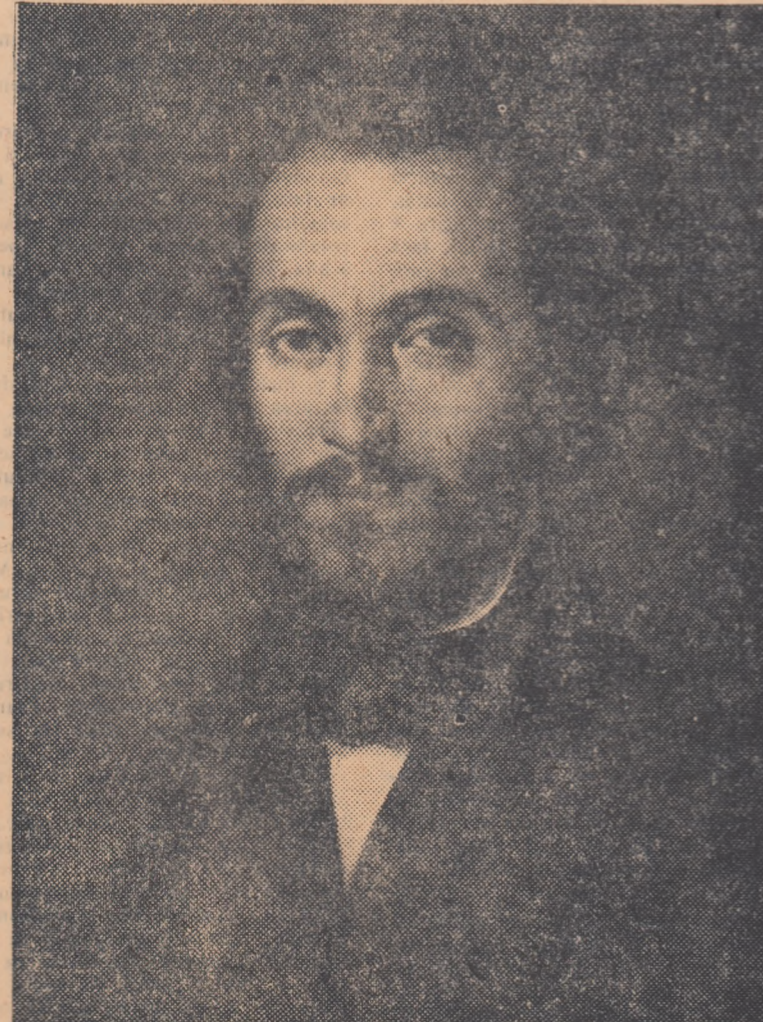
August 1951. Sînt deputat în primele noastre sfaturi populare. Deputat al regiunii București. În circumscripția mea intră și salul Tudor Vladimirescu... Acum îl cunosc bine, uliță cu uliță, aproape casa cu casă. Cristodorescii nu mai șed acolo. În casa lor e un centru de distribuție a lapteii. Fațada a rămas chioară: o fereastră a fost zidită; cealaltă pralungită — că doar nu era mare lucrul de făcut — pînă la pămînt, e ușa de intrare. Întru în curte, mă așez sub zarzăr — era într-adevăr zarzăr — și-mi pușin pe tîdețele autoanei, ziva în amiaza mare, pipă. Numai ea este a-aceoși...

În stradă se joacă alți copii. De cealaltă parte a drumului e în toi un solzon. Al zică că talna săndăștelor țigite în pîlărea pietrel — încearcă să ștergă de pe caldarim o imagine, o amintire, o mărturie... Precum vedeți, nu o pot șterge. Și nici nu vreau să o ștergă. Nu trebuie.

Un prunc în brațele mamei-si, surd... Suride țefii. Și rîdeșul și mie...

Marcel Breșlagu

Din tezaurul artei românești

G.H. TATTARESCU

N. Bălcăș

In interiorul gazetei:

- Cronica literară, de Savin Brestu.
- Lingvistica, filologia și istoria literară după 23 August de J. Byck.
- Metalul, pămîntul și omul, de Eugen Barbu.
- Problemele tipăririi artistice (III) de G. Pospelov.
- Din nou despre problema perspectivelor, de H. Zalis.
- Prizonierul, de Marin Preda.
- Versuri de Petru Solomon, H. Gramescu, Aurel Rău.
- Traduceri din Takson Tiber și Bertolt Brecht.

VOLUMUL 5

Lingvistica, filologia și istoria literară după 23 August

Sintem în fața unui nou volum, al cincilea, din editia de „Opere” a maestrului Mihail Sadoveanu...

Alunici Tudor Soimaru, cu toate neamurile lui, și-a recapatat drepturile incaldate de un vecin...

Potocova, Ghiță Botgros („Soimii”, „Nicoară Potocova”). Și tot înfeptul Muza ben-Omer...

Se pare că despre Mihail Sadoveanu putem spune că a apărut deodată și întreg ca Minerva...

„Dumnezeu să binecuvânteze pe istoric. Ca să trăască și ei în bună înțelegere cu ceilalți oameni...”

„Dumnezeu să binecuvânteze pe poezii. Ca să nu fie ca istoricii.”

„Eroii lui trăiesc în cadrul operi ca într-o țară. Imaginația noastră li poate mola, însoși, asemăna...”

„Cu „Apa Morților” intrăm în atmosfera încremențată a provinciilor noastre din vremea regimului...

„Orășul de provincie are o strădă care se cheamă strada Mare. Pe ea umblă, birjari în zdrețite, cu trăsuri horodorogice...”

„În „Neamul Șoimăreștilor” trăiesc răzeșii moldoveni, cu zapise de pe vremea lui Ștefan cel Mare...”

„Orășul de provincie are o strădă care se cheamă strada Mare. Pe ea umblă, birjari în zdrețite...”

„Acesta este pe scurt volumul al cincilea din editia de „Opere”. Pe larg n-am sfârșit niciodată de vorbit despre el.”

Georgeta Horodincă

M. ARSENE

„Un tovarăș vine astăzi seară”

Volumul de curând apărut, „Un tovarăș vine astăzi seară”, grupează câteva schițe...

„O anadă în societate burgheză. „Hămalul nr. 642”, „Lăutarul”, scrierile au rămas...

„În timpul dictaturii hitleriste schițele pe care le arătam au jucat un rol agitator și mobilizator...”

„Apariția volumului „Un tovarăș vine astăzi seară” edifică pe cititor asupra activității unui scriitor într-o vreme...

Vitrina cu cărți

„Când adevărul era greu de spus și promovarea lui cerea îndrăzneală militanță...”

L. TOMULESCU

E. V. STARIKOVA

„Creația lui L. Leonov”

Printre studiile critice despre scriitorii sovietici aparute în ultima vreme, se numără și studiul intitulat „Creația lui L. Leonov”...

„Creația lui L. Leonov” este o lucrare importantă în care este prezentată în adâncime și valoarea creației literare a lui Leonov...

„Când vorbesc statuile”

„India nu mai este pentru noi o țară necunoscută, îndepărtată...”

„Când vorbesc statuile”, apărut în colecția „Meridiane” este și el o sursă de cunoaștere...

„Când vorbesc statuile”, apărut în colecția „Meridiane” este și el o sursă de cunoaștere...

„Când vorbesc statuile”, apărut în colecția „Meridiane” este și el o sursă de cunoaștere...

„Când vorbesc statuile”, apărut în colecția „Meridiane” este și el o sursă de cunoaștere...

„Când vorbesc statuile”, apărut în colecția „Meridiane” este și el o sursă de cunoaștere...

„Când vorbesc statuile”, apărut în colecția „Meridiane” este și el o sursă de cunoaștere...

„Când vorbesc statuile”, apărut în colecția „Meridiane” este și el o sursă de cunoaștere...

„Când vorbesc statuile”, apărut în colecția „Meridiane” este și el o sursă de cunoaștere...

„Când vorbesc statuile”

„Când vorbesc statuile”, apărut în colecția „Meridiane” este și el o sursă de cunoaștere...

„Când vorbesc statuile”, apărut în colecția „Meridiane” este și el o sursă de cunoaștere...

„Când vorbesc statuile”, apărut în colecția „Meridiane” este și el o sursă de cunoaștere...

„Când vorbesc statuile”, apărut în colecția „Meridiane” este și el o sursă de cunoaștere...

„Când vorbesc statuile”, apărut în colecția „Meridiane” este și el o sursă de cunoaștere...

„Când vorbesc statuile”, apărut în colecția „Meridiane” este și el o sursă de cunoaștere...

„Când vorbesc statuile”, apărut în colecția „Meridiane” este și el o sursă de cunoaștere...

„Când vorbesc statuile”, apărut în colecția „Meridiane” este și el o sursă de cunoaștere...

„Când vorbesc statuile”, apărut în colecția „Meridiane” este și el o sursă de cunoaștere...

„Când vorbesc statuile”, apărut în colecția „Meridiane” este și el o sursă de cunoaștere...

„Când vorbesc statuile”, apărut în colecția „Meridiane” este și el o sursă de cunoaștere...

„Când vorbesc statuile”, apărut în colecția „Meridiane” este și el o sursă de cunoaștere...

„Când vorbesc statuile”, apărut în colecția „Meridiane” este și el o sursă de cunoaștere...

„Când vorbesc statuile”, apărut în colecția „Meridiane” este și el o sursă de cunoaștere...

„Când vorbesc statuile”

„Când vorbesc statuile”, apărut în colecția „Meridiane” este și el o sursă de cunoaștere...

„Când vorbesc statuile”, apărut în colecția „Meridiane” este și el o sursă de cunoaștere...

„Când vorbesc statuile”, apărut în colecția „Meridiane” este și el o sursă de cunoaștere...

„Când vorbesc statuile”, apărut în colecția „Meridiane” este și el o sursă de cunoaștere...

„Când vorbesc statuile”, apărut în colecția „Meridiane” este și el o sursă de cunoaștere...

„Când vorbesc statuile”, apărut în colecția „Meridiane” este și el o sursă de cunoaștere...

„Când vorbesc statuile”, apărut în colecția „Meridiane” este și el o sursă de cunoaștere...

„Când vorbesc statuile”, apărut în colecția „Meridiane” este și el o sursă de cunoaștere...

„Când vorbesc statuile”, apărut în colecția „Meridiane” este și el o sursă de cunoaștere...

„Când vorbesc statuile”, apărut în colecția „Meridiane” este și el o sursă de cunoaștere...

„Când vorbesc statuile”, apărut în colecția „Meridiane” este și el o sursă de cunoaștere...

„Când vorbesc statuile”, apărut în colecția „Meridiane” este și el o sursă de cunoaștere...

„Când vorbesc statuile”, apărut în colecția „Meridiane” este și el o sursă de cunoaștere...

„Când vorbesc statuile”, apărut în colecția „Meridiane” este și el o sursă de cunoaștere...

Studiul limbii și literaturii romine figurează în istoria culturii românești...

„Vechea Academie Română, care avea obligația de a scoate la lumină un dicționar al limbii române...”

„Lupta pentru fixarea unei concepții marxiste în domeniul lingvisticului nu a fost deloc ușoară...”

„Pe altă cale s-a tipărit însă, în întregime, valoroasa operă a lui H. Tikin: Dicționarul Româno-German (1895-1925)...”

„Legătura dintre studiul limbii și al literaturii, manifestată mai întâi în filologie, în deosebi prin ediții de texte vechi...”

„Acest dicționar care nu are nimic comun cu dicționarul istoric al limbii române...”

„Anul dintre cele două războaie au marcat o creștere a numărului cercetătorilor în mai toate domeniile lingvistice și istorice literare...”

„Data de 23 August 1944 înseamnă și pentru studiul limbii și literaturii romine o cotitură importantă...”

„Nici studiul istoriei literare nu a întâmpinat mai puține dificultăți. Reconsiderarea operelor care constituie prețioasa moștenire literară a citorva secole...”

„În realitate, opera de demascare și deosebi de diferite indivizi, izolat, fără coordonarea firească...”

„În realitate, opera de demascare și deosebi de diferite indivizi, izolat, fără coordonarea firească...”

„În realitate, opera de demascare și deosebi de diferite indivizi, izolat, fără coordonarea firească...”

„În realitate, opera de demascare și deosebi de diferite indivizi, izolat, fără coordonarea firească...”

„În realitate, opera de demascare și deosebi de diferite indivizi, izolat, fără coordonarea firească...”

„În realitate, opera de demascare și deosebi de diferite indivizi, izolat, fără coordonarea firească...”

„În realitate, opera de demascare și deosebi de diferite indivizi, izolat, fără coordonarea firească...”

„În realitate, opera de demascare și deosebi de diferite indivizi, izolat, fără coordonarea firească...”

„În realitate, opera de demascare și deosebi de diferite indivizi, izolat, fără coordonarea firească...”

„În realitate, opera de demascare și deosebi de diferite indivizi, izolat, fără coordonarea firească...”

„În realitate, opera de demascare și deosebi de diferite indivizi, izolat, fără coordonarea firească...”

„În realitate, opera de demascare și deosebi de diferite indivizi, izolat, fără coordonarea firească...”

„În realitate, opera de demascare și deosebi de diferite indivizi, izolat, fără coordonarea firească...”

„În realitate, opera de demascare și deosebi de diferite indivizi, izolat, fără coordonarea firească...”

„În realitate, opera de demascare și deosebi de diferite indivizi, izolat, fără coordonarea firească...”

„În realitate, opera de demascare și deosebi de diferite indivizi, izolat, fără coordonarea firească...”

„În realitate, opera de demascare și deosebi de diferite indivizi, izolat, fără coordonarea firească...”

„În realitate, opera de demascare și deosebi de diferite indivizi, izolat, fără coordonarea firească...”

„În realitate, opera de demascare și deosebi de diferite indivizi, izolat, fără coordonarea firească...”

„În realitate, opera de demascare și deosebi de diferite indivizi, izolat, fără coordonarea firească...”

„În realitate, opera de demascare și deosebi de diferite indivizi, izolat, fără coordonarea firească...”

„În realitate, opera de demascare și deosebi de diferite indivizi, izolat, fără coordonarea firească...”

„În realitate, opera de demascare și deosebi de diferite indivizi, izolat, fără coordonarea firească...”

„În realitate, opera de demascare și deosebi de diferite indivizi, izolat, fără coordonarea firească...”

„În realitate, opera de demascare și deosebi de diferite indivizi, izolat, fără coordonarea firească...”

„În realitate, opera de demascare și deosebi de diferite indivizi, izolat, fără coordonarea firească...”

„În realitate, opera de demascare și deosebi de diferite indivizi, izolat, fără coordonarea firească...”

Intr-o stație de metrou

Covorul fermecat se desfașoară
Sub pașii mei, co, stînd pe loc, coboară.
Mă pomenește deodată într-o mla
Strălucitoare ca o catedrală.

Petre Solomon

Din ciclul: „Note de drum din Uniunea Sovietică”.

Cu privire la drumul dramaturgiei noastre

(Urmare din pag. 1-a)

Ce se întâmplă? Autorii porniseră, de o vreme, pe drumul, pe care îl numim dramatic, și au devenit repede ostile. Schematismul a fost atât de mult vreme apanajul dramei melodramatice...

Pe teme „grase”, care au devenit repede ostile. Schematismul a fost atât de mult vreme apanajul dramei melodramatice...

Din nou despre problema perspectivei

Trecind în revistă succese dar, și în dezastre, lipsuri ale prozelor noastre, tot M. Gafița remarca, pe bună dreptate, că atât unele cit și celelalte izvoare...

de adevărul vieții, ceea ce înseamnă o îngustă înțelegere a spiritului de partid, a modului în care particula...

marcabile, Petru Vintilă se oprește la un fapt bogat în potențe epice, care însă așteptat să fie puse în valoare...

Problemele tipizării artistice

Pornind de la aceste observații, se cuvine deci să analizăm problemele particulare ale tipizării artistice. Se ridică astfel în primul rând problema obiectivului și a excepționalului...

corespunde sensului lor direct și să considerăm exagerarea manifestării evidente și activă a esențialului în individual. Exagerarea se referă la literatura...

G. POSPELOV

De aici rezultă clar că dacă în eroul unei opere literare, esența sa este intrinsecă...

În virtutea acestui fapt, hiperbola a fost una din laturile importante ale formei epopei eroice din cîteclele populare...

Marea noastră sărbătoare

Urmare din pag. 1-a)
Istoria culturii românești literatura noastră se integrează masiv în mișcarea literară mondială...

Urmare din pag. 1-a)
Istoria culturii românești literatura noastră se integrează masiv în mișcarea literară mondială...

ODA GÎNDIRII

Mai pură ca lumina ce-nvăluie pămîntul,
Mai albă ca zăpada, mai repede ca vîntul,
A izbucnit—în lumea de-acum un secol, tristă,—

Urmările înțelegerii nejuste, mecanoice, a perspectivei, sînt variate. Efectul este însă același. El se vede în schematismul unor caractere...

V. Mindra

Sentița de la Karlsruhe

Urmare din pag. 1-a)
Dar, după ce Partidul Comunist German a căzut în ilegalitate, hitleristi au furat toate libertățile democratice...

Urmările înțelegerii nejuste, mecanoice, a perspectivei, sînt variate. Efectul este însă același. El se vede în schematismul unor caractere...

H. Zallo

ODA GÎNDIRII

Mai pură ca lumina ce-nvăluie pămîntul,
Mai albă ca zăpada, mai repede ca vîntul,
A izbucnit—în lumea de-acum un secol, tristă,—

Urmările înțelegerii nejuste, mecanoice, a perspectivei, sînt variate. Efectul este însă același. El se vede în schematismul unor caractere...

V. Mindra

Sentița de la Karlsruhe

Urmare din pag. 1-a)
Dar, după ce Partidul Comunist German a căzut în ilegalitate, hitleristi au furat toate libertățile democratice...

Urmările înțelegerii nejuste, mecanoice, a perspectivei, sînt variate. Efectul este însă același. El se vede în schematismul unor caractere...

H. Zallo

Literatura sovietică ucraineană

Încă insuficient cunoscută la noi, literatura ucraineană — dezvoltată mai bogat și mai felurită abia după Revoluția din Octombrie — este astăzi o literatură care-și exprimă mesajul social în genurile cele mai diferite și populare de numeroase opere scrise cu talent remarcabil, cu timbru personal și cu acel dublu specific esențial pentru oricare din

PAVLO TICINA

literaturile popoarelor din U.R.S.S. care dă glas totodată și profilului comun sovietic și trăsăturilor naționale ale poporului respectiv.

Pentru a cunoaște literatura unui popor vechi și numeros, ca ucrainenii, doisprezece ani (câci asemenea acțiune se face abia de la eliberarea țării noastre) nu sînt de ajuns. Iată de ce, la 27 august anul acesta, pornindu-se de la prilejul centenarului nasterii unui dintre scriitorii clasici ai Ucrainei, Ivan Franko, va începe la noi o decada a literaturii și artei ucrainene, decada o nouă acțiune mai masivă de popularizare a creațiilor artistice și literare de seamă ale poporului vecin.

Literatura ucraineană de plină la Revoluția din Octombrie a avut destul multora din celelalte literaturi ale popoarelor de pe teritoriul Rusiei țariste. Guvernul țarist împiedica, prin politica lui de aspirare națională, dezvoltarea firească a culturii numeroaselor națiuni din cuprinsul imperiului țarist. Numai anume împiedicările favorabile și mai cu seamă o mare tenacitate din partea scriitorilor respectiv izbuteau să rupă cercul pierdător țarist și să afirme existența cîte unei noi opere literare ucrainene. Așa s-au petrecut lucrurile și cu Ivan Kotliarevski, și cu răzvrătitul bard național Taras Șevcenko, cu Ivan Franko, pe care-l vom sărbători acum, cu democratul-revoluționar Mi-

hailo Kojubinski, cu delicata poeză Lesea Ukrainka și cu alții alții. Așadar, de la Revoluția din Octombrie, în literatura ucraineană, în afară de numeroasele opere scrise cu talent remarcabil, cu timbru personal și cu acel dublu specific esențial pentru oricare din

hailo Kojubinski, cu delicata poeză Lesea Ukrainka și cu alții alții. Așadar, de la Revoluția din Octombrie, în literatura ucraineană, în afară de numeroasele opere scrise cu talent remarcabil, cu timbru personal și cu acel dublu specific esențial pentru oricare din

hailo Kojubinski, cu delicata poeză Lesea Ukrainka și cu alții alții. Așadar, de la Revoluția din Octombrie, în literatura ucraineană, în afară de numeroasele opere scrise cu talent remarcabil, cu timbru personal și cu acel dublu specific esențial pentru oricare din

hailo Kojubinski, cu delicata poeză Lesea Ukrainka și cu alții alții. Așadar, de la Revoluția din Octombrie, în literatura ucraineană, în afară de numeroasele opere scrise cu talent remarcabil, cu timbru personal și cu acel dublu specific esențial pentru oricare din

mai vîrstnică este Maxim Riiski, un liric meditativ și zugrav fin al fenomenelor naturii, cunoscut bine nu numai în țara sa, pe prin poemul „Se-tea”, închinat celei de a XXV-a aniversării a instaurării puterii sovietice în Ucraina, fie din „Sonetele cernigoviene” ori din numeroasele sale versuri despre unitatea frățască a popoarelor sovietice sau despre natura, cu frumusețea ei specifică pe care a cîntat-o și Șevcenko, a Ucrainei.

În literatura Ucrainei de azi sînt mulți poeți de valoare, fiecare cu personalitatea sa distinctă și cu cercul său de teme preferate: Mikola Bajan, autorul apreciatelor „Impresii din Anglia”, Andrei Malîșko, Leonid Pervomaiski, Platon Voronko ș. a.

Proza ucraineană e mai bine cunoscută la noi decît poezia, chiar dacă aceasta din urmă este mai bogată. Această din urmă este mai bogată. Această din urmă este mai bogată. Această din urmă este mai bogată.

MAXIM RILSKI

toric al reunitii Ucrainei cu Rusia. Poate genul care și-a cucerit în literatura ucraineană locul întii este, însă, dramaturgia, reprezentată în primul rînd de un nume de rezonanță mondială: Alexandr Korneiciuk. Registrul acestui mare dramaturg e divers, cum și mijloacele sale dramatice sînt foarte bogate. Dramaturgia scrierilor de plină la Revoluția din Octombrie, „Pieirea escadrei”, iar în anul următor se ocupa, în „Platon Krecet”,

ALEXANDR KORNEICIUK

de formarea intelectualului nou, de obîrșire muncitorească și de structură nouă, sovietică. În timpul primilor ani ai războiului Uniunii Sovietice pentru apărarea patriei, ziarul „Pravda” și-a consacrat paginile cîtorva numere la rînd, într-o vreme cînd și rînd de pe front, din timpul retragerii, erau cele mai importante, publicării integrale a unei noi piese de Korneiciuk, „Frontul”. Aceasta era însă, de fapt, cea mai însemnată și mai urgentă dintre vești, căci piesa dezvăluia jîsurile din comanda frontului și sugera, cu artă literară autentică, măsurile ce trebuiau luate.

De un realism zguduitor, această piesă era contribuția patriotică nu numai a unui talentat dramaturg, ci și a unui combatant de pe front, care cunoștea războiul pînîndu-și propria viață în joc. Korneiciuk a scris și o dramă istorică, „Bogdan Hmelnițki”, dar tema lui preferată pare a fi viața nouă a țărănimii, în agricultura socialistă. („În stepa Ucrainei” — închinată întrecerii socialiste între două colhozuri, „Venii la Zvonkove” — despre belșugul colhozic, „Cîrîngul de călîni” — despre noile forme de viață colhoznică, în etapa trecerii spre comunism). Piesa „Makar Dubrava” se ocupă însă de mediul muncitoresc.

Literatura ucraineană este ilustrată de dramaturgi numeroși. Dintre cei contemporani, alături de Korneiciuk, sînt cunoscuți în multe țări îndestul Kondrat Krapiva și Vadim Sobko. Bogat în poezi, autor dramatic, romancier și navelgîtor, critici și publiciști, această literatură a unui popor viguros, iubitor de viață și harnic, a crescut în cele aproape patru decenii de putere sovietică, într-un ritm pe care poate nici nu-l vor fi vădit în oazele lor cele mai optimiste lămurii și curajoșii înaintași Ivan Kotliarevski și Taras Șevcenko. Rîmul acesta impetuos, numărul mare de scriitori reprezentând cu demnitate toate genurile literare, este opera unui popor liber, călăuzit de partidul comunist.

Victor Kernbach

TAKACS TIBOR

poet din R. E. Ungară

LA MORMÎNTUL LUI EMINESCU

Stă melancolic teiul și visează.
La poale-l doarme mar-le poet
Ce parc-ascultă cu fința trează
Străvechiul tei cum freamătă încet,
Cum greierii în huma caldă cîntă
Și pașii care trec ușor pe lut...
Dă-i, teiule, rivnița pace sfîntă
Rivnița liniște, cum el a vrut!

Sînt lingă el, și versurile cheamă,
Nemuritorul, uriașul cînt
E floare rară-n lume fără seamă
Și fulger e, rămas peste pămînt.

Foșnește teiul... Tu ai vrut așa...
Și teiul sub mania lui te-ascumse.
O, parcă drept în fața mea ai sta.
Deasupra-ți teiul plouă rar cu frunze
Vorbește teiul. Imi vorbește mie.
Și frunzele mă cheamă deslușit
În vara asta grea și aurie
Înforat la tine am venit.

O, Eminescu, vers fără de moarte
Purtat pe valul fiecărei limbi
Cuvîntul tău ce liniște împarte
În miere și-n oțel și în schimbii.
Imi stai în față. Vorbele ca miera
Curg liniștit în al amiezii ceas...
Deodată vîntul a sfărmat făcerea
Și-n locul tău vai, teiul mi-a rămas!

În romînește de
Rusalîn Muresanu

OASPEȚI DE PESTE HOTARE

NUȘKOV TONCO
Folclorist (R. P. Bulgaria)

PETER OSHAGHNESSY
critic de artă (Australia)

HARDEV SINGH PALTA
scriitor (India)

ANTONI KORCZOWSKI
dir. gen. al caselor de creație populare (R.P. Polonă)

Un pictor al sensibilității moderne.

Cu numai cîteva luni în urmă în mîntie, asistăm la un eveniment de seamă în istoria relațiilor culturale dintre țara noastră și India, își deschide porțile prima expoziție de artă indiană organizată vreodată la noi, desfășurînd în fața privitorilor noastre imaginea unei arte de o rară bogăție și frumusețe, al cărei farmec se împletește din

cu dibăcie armonii coloristice nuanțate și fine, discrete și totuși nu lipsite de strălucire.

Iată de ce expoziția de artă indiană a sînt un act de profundă ecumenicitate în inimile noastre și iată de ce am salutată cu deosebită bucurie deschiderea expoziției personale a pictorului indian Anil Roy Choudhury.

mereu mai numeroși artiști indieni de astăzi, se străduiesc să fie rească o artă în care tot ce este mai valoros în tradiția vechei arte indiene să se îmbine cu acele elemente ale artei europene care corespund sensibilității moderne și care pot aduce operi de artă un spor de expresivitate. Urmînd să realizeze o sinteză creatoare nu eclectică, între tehnicile tradiționale, verificate și desvoltate de o practică îndelungată, și tehnicile artei moderne care îmbogățesc rîndul limbajului plastic, Anil Roy Choudhury își temeliază activitatea artistică pe principi care o feresc de superficialitate și imitație steamp, dar și de stagnare și arhaism. Puținele lucrări pe care ni le prezintă în această expoziție sînt totuși suficiente pentru a ne introduce în lumea de idei și sentimente a artistului și pentru a ne îngădui să-i cunoaștem și să-i prețuim stîlul și tehnica. Admirabila caligrafie a formelor, puritatea și elocvența liniei, știința desvoltată a ritmului compozițional sînt calități ale operelor sale care se integrează perfect în marea tradiție a artei indiene și asiatice de totdeauna. Vechi legende indiene și rituri ancestrale, dar, alături de ele, și scene din viața de toate zilele și chipuri pline de grație și autenticitate pe care stilizarea nu le devalorizează și populărează picturile în care decorativismul se aliază adesea cu redarea nuanțată a unor stări sufletesti complexe. În aceasta ca și în crearea unei atmosfere învîduitoare, prin tranziții coloristice fine, apar elementele sensibilității moderne, care fac din arta lui Anil Roy Choudhury o artă de astăzi, în continuă perfecționare și îmbogățire.

ANIL ROY CHOUDHURY

„Toaletă”

măiestrie și autentificate și a cărei tradiție se întemeiază pe o tradiție multimilenară. Am găsit în arta indiană ceea ce dă prînz și dăncime oricărui artist adevărat: sinceritatea emoției, nobletea și puritatea concepției despre viață, legătura strînsă cu trecutul și prezentul poporului, toate exprimate într-un limbaj propriu, viguros fără ostentație, subtil și rafinat fără artificiu, extrînd din virtuțile liniei și ale ritmului formelor plastice o expresivitate maximă și fîcînd totodată

care ne dă certitudinea că acțiunea întreprinsă în mîntie nu a fost decît un început și că ea va fi continuată în chip sistematic în folosul cunoașterii reciproce multilaterale a culturii popoarelor romîni și indieni.

Născut în 1915, Anil Roy Choudhury s-a format ca artist în spiritul concepțiilor profesate de așa numita școală din Bengal, care a jucat în primele două decenii ale secolului nostru un rol preponderant în viața artistică indiană, îndrumînd-o spre izvoarele bogate și străvechi ale naționale, dar imprimînd totodată

Toate acestea explică orestigul de care se bucură lucrările sale nu numai în India ci și în numeroase țări ale lumii în care au fost expuse și în care au dus mesajul unei arte cu rădăcini adînci în trecut și cu mari perspective de dezvoltare în viitor.

Anil Roy Choudhury este de asemenea secretarul unuia dintre cele mai mari asociații de artiști din întreaga India și nu putem decît să nădăjduim că, în această calitate, avem în el un colaborator și un prieten și

SUCESE CARE NE BUCURĂ

La Congresul scriitorilor din R.P.R. poetul moldovean Emilian Bucov a atras atenția participanților asupra creației din ultimii ani a scriitorilor din R.S.S. Moldovenească, care au obținut o serie de succese, alături de tovarășii lor de brașă din celelalte republici unionale. Opere din cele mai bune ale poezilor și prozatorilor moldoveni sînt traduse în limba rusă și în alte limbi ale popoarelor din U.R.S.S., devin un bun comun al literaturii sovietice multinaționale. Cîteva cărți au apărut și la noi în timpul decadelor artei și literaturii din R.S.S. Moldovenească (1953), cu care ocazie s-au scris unele recenzii și note informative. Literatură au mai apărut și alte cărți ale unor scriitori din R.S.S. Moldovenească, ca de pildă „Tovarășii Vane” de Samson Sleahu.

Rîndurile de față nu au altă prezență decît să facă cunoscut — în mod sumar cititorilor „Gazetei literare” — cîteva din scrierile R.S.S. Moldovenești pe baza unei lucrări de sinteză apărută de curînd în Editura de stat a Moldovei din Chișinău. E vorba despre „Literatura sovietică moldovenească” (1955, 334 pag.), culegere de schițe asupra dezvoltării literaturii sovietice moldovenești din anii creării Republicii Autonome Socialiste Sovietice Moldovenești (1924) pînă în prezent. Întoamnă în cadrul Institutului de istorie, limbă și literatură al Filialei Moldovenești a Academiei de Științe a U.R.S.S., cartea e scrisă de un colectiv de autori, lucrători al Institutului sau factori la instituțiile de învățămînt superior din republică: V. P. Coroban, R. M. Portnă, H. G. Corbu, I. C. Varticcan, A. T. Bors, I. P. Racul, V. C. Pamfil, A. A. Ceza și V. A. Șuacikin.

Trebuie subliniat de la început că o astfel de prezentare în ansamblu a literaturii sovietice moldovenești apare pentru prima dată, e constituit un succes de seamă al criticii și istoriei literare din republică, lucru subliniat, de altfel, și de recenzia adărată în presa sovietică moldovenească.

Volumul începe cu o prezentare de ansamblu a „Dezvoltării literaturii sovietice moldovenești”, urmată de articole de analiză a operelor unor scriitori cu activitate literară mai îndelungată. Un articol de mari proporții — „Dezvoltarea literaturii moldovenești în anii de după război și tinerii scriitori” trece în revistă creația tinerelor talente, destul de numeroase, care s-au ridicat în ultimii ani și care au dat lucrări de valoare. Cartea se încheie cu un articol privind „Știința literară și critica”, în care sînt amintite principalele lucrări în domeniul criticii și istoriei literare.

Primele manifestări literare în Republica Socialistă Sovietică Moldovenească apar în paginile ziarului „Plugarul roșu” (înființat în 1924), a cărui „pagină literară” reunea creațiile tinerilor poeți și prozatori, corespondenții muncitori și țărani, care aveau ceva de spus în legătură cu evenimentele revoluționare ale primilor ani ai Puterii Sovietice. În 1929 apare revista

„Moldova literară”, o dovadă elocventă a creșterii unei pleiade de scriitori moldoveni. În această perioadă a anilor 20-30 își publică primele lucrări literare, inspirate din viața poporului moldovean, scriitorii M. Andreescu, C. Coșdăru, Ion Căna, L. Corneanu, L. Borski, I. D. Ciobanu, se fac primele traduceri din operele lui M. Gorki, V. Maiakovski, D. Bednii și alții scriitori sovietici ruși ucrainenii, etc. Organizațiile literare existente în primii ani — „Tineretul” și „Răsăritul” — se contopesc în perioada primului Congres al scriitorilor sovietici din Uniunea Sovietică din 1932 se înființează almanahul literar „Octombrie”, care apare astăzi ca revistă a Uniunii scriitorilor din R.S.S.M.

Anii grei ai războiului au găsit pe scriitorii moldoveni la datorie: unu cu luptat cu arma în mîini în rîndurile armatei sovietice, alții au fost corespondenți de presă și activiști ai frontului cultural. Și unii și alții n-au încetat munca literară, care a luat un nou avînt în anii reconstrucției de după război. Astăzi, Republica Socialistă Sovietică Moldovenească se mîndrește cu un activ numeros de prozatori, poeți, dramaturgi și critici literari, cu o viață literară și artistică bogată, care stă cu cinste în rîndul celorlalte literaturi naționale sovietice. Scriitorii au la îndemîna paginile revistei „Octombrie”, ale ziarelor republicane și raionale, scenele teatrelor din Chișinău, Bălți, Tiraspol, casele culturale din întregul teritoriu. Primele succese artistice din ultimii ani trebuie amintite aparțin primelor filme artistice moldovenești de lung metraj „Leana” și „Andrieș”, ale căror scenarii au fost create de scriitorii din republică, precum și punerea în scenă a primelor opere moldovenești cu subiect inspirat din lupta haiducilor — „Groza-van”, — lîbratul aparținînd poetului Vi. Russu.

În 1928 apare prima culegere de poezii în literatura sovietică moldovenească, opera poetului învățător Constantin Coșdăru (1861-1934), unul dintre pionierii frontului cultural și literar. Alături de el își publică poeziile și povestirile sale Mihail Andreescu (1894-1934), care a fost de altfel și primul critic literar din republică.

În acești ani încep să scrie prozatorul Ion Căna și poetul Leonid Corneanu, a căror activitate literară s-a îmbogățit mult în anii următori. În povestirile sale, Ion Căna înființează scene din războiul civil (el însuși participase la lupte), tablouri din viața din trecut a țărănimii moldovene ori din viața nouă a satului ce devine socialist („Cînd călău rîde”, „Două întâlniri”, „Poestirea unui fost țăr”, „Mama” și altele). Marele conducător de oști rus din veacurile trecute îi este închinată povestirea „La odăul lui Suvorov”. O bogată activitate poetică a deslășurat de-a lungul a peste 25 de ani poetul Leonid Corneanu (în 1930 apar „Versuri felurite”), care în același timp este și un neobosit culegător de folclor („Cîntecul norodnic moldovenești” — 1939, „Proverbe și zicături norodnice moldovenești” — 1941) etc. În afară de numeroasele culegeri de versuri închinată vieții și luptei poporului, poetul și-a îndreptat atenția și spre ocoli, despre care a scris volumul

„Pionierii în țeh” (atelier). De asemenea, el a publicat, mai ales în ultima vreme, o serie de lucrări dramatice, dintre care pot fi citate „Fertecirea Mărioarei” (în colaborare cu dramaturgul rus E. Gherken — 1951), „Covoarul Ileni” (1953), iar acum în urmă — „Dincolo de Dunărea Albastră”, piesă închinată construcției socialiste din R.P.R.

Înainte de 1940, Emilian Bucov a publicat în România poezii pline de un protest revoluționar, ca de pildă, „Poet și proletar”, „Marșul gigant”, „Jăfnerul” sau poezii închinată luptei eroice a poporului spaniol („No pastore”, în afară de versurile care, în anii războiului, chemau la apărarea patriei socialiste, trebuiesc menționate creațiile lui de după război — „Țara mea” (poem publicat și la noi în 1953), poemul „Andrieș” pe teme folclorice, care a stat la baza filmului cu același nume, precum și romanul „Cresce etajele”, jără a mai vorbi de numeroasele poezii închinată luptei pentru pace, construcției pașnice a poporului, entuziasmului tineretului („Lacul cosmopolit”, de pildă, și altele). Numeroase poezii ale lui E. Bucov au apărut și în traducere rusă, fiind reunite în timpul din urmă într-un volum de versuri alese, tipărit la Moscova. El este unul dintre cei mai talentați și mai producțivi poeți din R.S.S. Moldovenească.

Un al scriitor cu o îndelungă activitate literară este A. Lupan, actualul președinte al Uniunii scriitorilor din R.S.S.M. Poet progresist, comunist din ilegalitate, el și-a început activitatea literară publicînd, ca și E. Bucov, la revistele progresiste din România. Scrise într-o limbă înfrîntă, în care se simte influența versului popular, versurile sale din timpul războiului („Străia”, etc.), precum și cele din anii următori („Întoarcearea acasă”, „Țărăboi”, „Haț în haț și jără-n jără” și altele) s-au bucurat de o caldă primire din partea cititorilor. A. Lupan a scris de asemenea piesa „Lumina”, o imagine a luptei pentru colectivizare în republică.

Spațiul în ne permite să ne oprim mai îndelung asupra creației acestor scriitori ca și a multor altora, ale căror opere sînt astăzi citite cu interes în R.S.S.M. Vom aminti dintre ei pe prozatorul Iacob Cutcovski, pe poeții Liviu Delaun, Petrea Cruceanu, pe prozatorii Leo Barski, Gheorghe Adam (1914-1946), pe poeții Gheorghe Memiu, Fiodor Ponomar, Petrea Darienco, pe prozatorul și filologul Ion D. Ciobanu, pe poetul și ziaristul David Vetrov (1913-1952).

Dintre tinerii scriitori — poeți și prozatori — care au îmbogățit în ultimii ani cîmpul literaturii moldovenești sovietice sînt amintiiți în culegere, A. Cozmescu, Ion Druță, Samson Sleahu, I. C. Ciobanu, V. Maleva, Irina Stavskaia, A. Guțel, I. Baljan, C. Condrea, P. Mihnea, V. Roșca, P. Zădăneș, V. Russu, I. Barjanski, I. Crețu, A. Sălar și alții, care au dat lucrări pline de suflet tineresc.

Se dezvoltă în R.S.S.M. de asemenea critica și istoria literară prin activitatea unor cercetători ca R. M. Portnă, V. P. Coroban, E. Săvuranu și alții care, în afară de lucrările scriitorilor moldoveni contemporani, cercetează și moștenirea clasică, îngrijind — împreună cu poeții și prozatorii — publicarea de antologii ale literaturii moldovenești, de opere ale lăse ale clasicii, de culegeri de fol-

clor, etc. Alături de ei activează și alți lucrători ai Institutului sau Uniunii, a căror activitate principala este lingvistică sau istorică (A. T. Bors, N. G. Corlăteanu, E. M. Russu, I. Varticcan și alții).

Gh. Mihăilă

Aspirant la Universitatea de stat „Lomonosov” din Moscova

BERTOLT BRECHT

CÎNTEC DE LEAGN

În viață, fiul meu, orice-ai ajunge tu, sărmane,
Măciuca ghintuită, de pe-acum și-au pregătit.
Pe-acest pămînt, loc pentru tine-i numai pe maidan
Și chiar și locul asta-i cu gunoaie împlînit.

Copilul meu, viața ce te-așteaptă-aici pe tine,
Mai rea, mai groznică-ți decît cîma îți va fi.
Eu, însă, mama ta, nu te-am purtat alții în mine,
Ca tu să rabzi în liniște amarul, zi de zi.

Ce n-ai în clipa asta, tu să nu pierzi din vedere.
Ce nu-ți dau ei de bună voie, tu să-l iei cu rost.
Eu, mama ta, nu mi te-am scos din pîniec cu durere,
Ca tu să cauți pe sub poduri, noaptea, adăpost.

Poate, nici prea deștept nu mi-ai ieșit, dar eu, copile,
N-am mai să-ți dau, nici nu mi-e dat ca să mă rog de ei.
Cred însă-n tine fiul meu și știu că-n alte zile
N-ai să cerșești pomană, trîndăvind cu derbedei.

Cînd, citeodată, noaptea, fără somn, stînd în odăie,
Privesc cum dormi și-ți iau ușor minuța s-o alînt,
Gîndesc: de-acum îți-ai ar vrea să mi te ia-n războie,
Cum aș putea să te învîț ca să-l cunoști, cînd mint?

Copilul meu, vezi, mama ta nu te-a mîntit vreodată,
Că ești mai bun decît sînt poate alții, mai moțat.
Dar nici nu te-a crescut cu-atîta trudă-nlăcrimată,
Ca să te zăpăi, murînd, prin sîrmi ghimpale, însetat.

Unește-te decî, fiul meu, cu cei ce-și sînt de-o seamă
Veți risipi atunci puterea celor răi, în vînt.
Tu, eu și alți, același cer înflăcărat ne cheamă:
Să fie doar un singur fel de oameni pe pămînt!

În romînește de
Lazăr Iliescu

ANIL ROY CHOUDHURY

„Extaz sub clar de lună”

viață nouă formelor artistice tradiționale. În fruntea acestei mișcări, menită să ducă la o adevărată Renaștere a artei naționale s-au pus cele mai de seamă personalități culturale ale țării, scriitorul, artistul și filozoful Rabindranath Tagore și mulți alții. Anil Roy Choudhury, discipol al însuși al unuia din promotorii acestui curent artistic, Sarada UKI, a aderat cu tot sufletul la principiile sale, conștient că numai astfel arta indiană a zilelor noastre va prelințina uniformizarea sterilizantă pe care o aduce preluarea fără discernămint a influențelor din afară și va păstra individualitatea, formele de expresie și timbrul specific, care singure îi pot asigura un loc aparte în mișcarea artistică internațională. De aceea Anil Roy Choudhury, ca

Mircea Popescu

Redactor-șef: Zaharia Stancu
Colegiul redacțional: Mihail Beniuic, Marcel Breașăuș, Eusebiu Camilar, Paul Georgescu (redactor-șef adjunct), Eugen Jelebanu, George Macoveșcu, Ion Mihăileanu, Veronica Pombacu, Cicerone Theodorescu, Ion Vitner.